

Ruotsalainen runous vuonna nollakolme

Ruotsin Akatemia
vastuussa Nobelin
kirjallisuuspalkinnoista vuodesta 1901
- vasemmalla naisjäsen Katarina Frostenson

Suomennetuista runoilijoista

Kuninkaallisen naapurimaamme runous on ollut minulle keskeistä lukemistoa 1/4 vuosisadan ajan. Saattaa olla että olen ohittanut vähemmällä huomiolla eräitä tärkeitä ruotsalaisia, kuten Harry Martinsonin, Tomas Tranströmerin, Nils Ferlinin, mutta sitä intensiivisemmin olen keskittynyt ”omiini”, kuten Erik Lindegren, Östen Sjöstrand, Göran Sonnevi ja Gunnar Ekelöf.

Seuraavassa esittelen tähän numeroon suomentamiani ruotsalaisia runoilijoita. Tilan puutteen takia pois ovat jääneet muun muassa Ann Jäderlund, Håkan Sandell, Birgitta Lillpers ja Kristian Lundberg.

Gunnar Harding (syntynyt 1940) debytoi vuonna 1967 runokirjallaan *Lokomotivet som frös fast*. Tämän jälkeen hän ruotsinsi beatronoilijoita, kuten Allen Ginsberg, Frank O'Hara ja Lawrence Ferlinghetti. Sen jälkeen hän julkaisi omien teostensa ohella muun muassa Apollinairea, Blaise Cendrarsia ja Vladimir Majakovskia.

Vuodesta 1997 vuoteen 2002 Harding on julkaissut trilogian englantilaisista romantikoista. *En katedral av färgat glas* (1997) sisälsi ruotsinoksia vanhemmalta sukupolvelta; Byronia, Keatsia ja Shelleytä. Vuonna 2000 ilmestyi *Och drog likt drömmar bort*, joka käsitti nuoremman sukupolven Coleridgen ja Wordsworthin. Kolmas osa *Där döda murar står* (2002) käsitteli näiden sukupolvien välistä kuilua.

Gunnar Harding on toiminut usein runoilijana lavalla jazzin säestyksellä, ja kirjoittanut jazzin kulttuurihistoriasta kirjan *Kreol* (1991). Hän on myös vaikuttanut keskeisesti kulttuurilehdissä *Lyrikvännen* ja *Artes*.

Eric Fylkeson syntyi 1950. 70-luvulla hän muodosti aikalaistensa Bruno K. Öijerin ja Per-Eric Söderin kanssa taiteilijaryhmän Vesuvius, josta tuli silloisen undergroundin eräs ruumiillistuma. Runonäyte on hänen esikoisteoksestaan *Maskinerna ska dö* (1974). Sen jälkeen hän on julkaissut useita runoteoksia, ainakin yhden romaanin, esiintynyt lavalla satoja kertoja, ja jäänyt ravipelurin koukkuun.

Stig Larsson kävi elokuvakoulua vuosina 1977-79. ”Minä koin itseni elokuvantekijäksi. Minä kirjoitin kaksi sivua, kaksi ensimmäistä sivua Autisteista, ja tunsin jollain tavalla että se toimi, mutta se oli päättymätöntä. Niinpä jatkoin sitä.” Näytettyään elokuvakäsikirjoitustaan kaverilleen tämä kannusti häntä kirjoittamaan siitä romaanin. ”Herran jumala, eihän siinä ole toimintaa”. ”Joo mutta tämä on moderni romaani.”

Stig Larssonin *Autisterna* herätti ilmestyessään suurta huomiota, mistä kohu kantautui meille saakka. Hänen näkemyksensä on äärimmäisen vieraantunut, beckettlinen, mikä saattaa osin johtua siitä ettei hän ollut koskaan lukenut ruotsalaista kirjallisuutta. Hänen ajattelunsa on elokuvallista. 1. kohtaus: Pelkään tätä kohtausta. 2. kohtaus: Pelkään tätä kohtausta lähes yhtä paljon, mutta pelko tulee vasta huomenna. 3. kohtaus: Kannan kintereilläni kaikkia tulevia kohtaamisia.

Stig Larsson on kirjoittanut lukuisia näytelmiä, romaaneja, sekä muutamia runoteoksia. Saattaa olla että hänen ruotsalaiset negatiivinsa säilyvät jälkipolville, mikäli ne arkistoidaan oikeassa lämpötilassa ja kohtuullisen syvällä maan alla.

Ulf Lundell tunnetaan paremmin erittäin laajasta tuotannostaan Ruotsin Hectorina. Runoilijana hän on Söderin Bukowski, lauluntekijänä taas kapinallinen ja romanttinen kuin Dylan, ja toisinaan svengaava kuin J.J.Cale. Runoilijat eivät tietenkään laske häntä seuraansa, koska hän on suositumpi kuin Bellman, eikä hänessä ole mitään epäkaupallisia aineksia. Kaiken kukkuraksi hän on kirjoittanut kymmenkunta romaania.

Katarina Frostenson syntyi 1953. Hänen ensimmäinen teoksensa ”Rena land”, *Puhdas maa*, ilmestyi vuonna 1980. Runot ovat hänen 14. teoksestaan ”Korallen”, *Koralli* (1999). Runojen ohella hän on julkaissut proosaa, kirjoittanut näytelmiä, sekä kääntänyt Marguerite Duras' n, Maurice Maeterlinkin ja Henri Michaux' n teoksia. Vuonna 1992 hänet valittiin Ruotsin Akatemiaan - nuorimpana kautta aikojen.

Margareta Renberg on syntynyt 1945 Luleässä. *Tatuoidun naisen muistelmat* oli hänen kirjallinen debyyttinsä. Nykyään hän toimii erityisesti kuvataiteilijana.

Öyvind Fahlström:
Babies for Africa,
kuvaruno 1963

Mikael Niemi on syntynyt Vittulanjätkän kylässä Tornionkilaaksossa 1959. Isä poliisi ja äiti opettaja. Runot ovat hänen ensimmäisistä teoksistaan *Näsblod under högmässan* (1988) ja *Änglar med mausergevär* (1989). Nykyään hän asuu perheensä kanssa Pajalassa ja toimii aktiivina populaarimusiikin alueella.

Arne Johnsson on mielestäni mielenkiintoisin ja arvoituksellisin tämän hetken ruotsalaisista runoilijoista. Hän on tehnyt itse kannet kaikkiin runokirjoihinsa, joita hän ei kutsu nimillä, vaan ”tuo sininen”, ”paksu”, ”punahko”. Hänen suhteensa kirjaan on kuin käsityöläisen - ja sitten, hän on kirjastossa töissä.

Runot ovat hänen teoksestaan *Fågelnars eldhuvuden* (1994), joka on eräs hänen kokeiluisistaan kielen ja mielen alueella. ”Sillä alueella luulen että inspiraatiota voi hakea Ekelöfin Diwan-trilogiasta, jossa hän on onnistunut luomaan kokonaisuuden, sekä musiikillisesti että visuaalisesti, jossa hän on rakentanut eräänlaisen helminauhan, korun.”

Arne Johnssonin runoudessa on paljon. ”Minä pengon ylös niitä muistoja ja kuvia ja unia jotka tavalla tai toisella käsittelevät rajaa erilaisten voimakkaiden olomuotojen välillä; unen ja valveillaolon, lapsuuden ja aikuisuuden, miehisyden ja naiseuden välillä.”

Muistuttaisin mielelläni että ruotsalaista runoutta on suomennettu varsin kiitettävästi:

Harry Martinson: Aniara,
suom. Aila Meriluoto, WSOY 1963
Gunnar Ekelöf: Runoja,
suom. Tarmo Manelius, ? 1968
Gunnar Ekelöf: Trilogia,
suom. Caj Westerberg, Tammi 1993
Göran Sonnevi: Keskeneräinen kieli,
suom. Pentti Saarikoski, Otava 1977
Nils Ferlin: Surkimuksen lauluja,
suom. Leo Saukkosiipi, Tornio 1990
Tomas Tranströmer: Kootut runot,
suom. Caj Westerberg, Tammi 2001

... Tomas Tranströmer vieraili
Hanasaaressa huhtikuussa 2003 !

J. K. Ihalainen

Arne Johnsson: Lintujen tulipää

pidä minut hoivissasi - saat kultaa, lihaa,
työtä; katso, antamisen muodot muistuttavat sitä
mitä eniten pelkäämme; minä olen sellainen; puiset
esineet, pyhäinkuvat, korut: minä olen sinun

taivas sinertyy, pilvenharsot matkaavat itään
verkkaisessa tuulessa, syksy vetää henkeä,
huurre kimmeltää auton katolla; meidän välillämme
on kaikki jälleen murenemassa, joka yö avaa
uusia näkökulmia, joka aamu
on toinen valo

mene, haluan nähdä sinun paluusi

***

tuuli joka panee ikkunan helisemään
raameissaan, tuulenpuuskat, naarmut, raidat ruuduissa,
kuiskaukset jotka tunkevat kadulta: huone
vapisevan valon ruumis, ei mikään, pimeydet
poistettu, se joka nyt puhuu on saanut äänensä
esineiltä, niiden leukaperiltä

***

vallitseva ylellisyys, keltainen ja valkoinen
läsnä samanaikaisesti kaikkialla, sulautuminen: sinä
käännyt puoleeni; nykyhetki on harhaileva tila, meidän
kotimme lunastettu

on uutta, virtaa ulospäin, tila
tilalta sinä sinunpi - iltaisin kuullaan koiran
ulvovan metsässä järven toisella puolen, se
tila ne kasvat se mikä on ruumista on meillä
hoidossa siihen asti, kunnes säännöt takavarikoivat
omistajat joksikin aikaa, valta

***

että sinä olet täällä, muutos että
olet siinä pukeissa, kuin muiden vetimissä,
niin toinen kaupunki sadetilassa, lattia
juovitettu, puhdas

Jerry Uelsman

et huuhto vedellä et valolla etkä
pimeydellä huuhdot minussa; ei katse ei
ole pimeyttä ei valoa vaan jättää jälkeensä
ei mitään on olento

***

niin, että haava syntyy, kuin lapsi
liikuttamisesta, hankaamisesta, kosteista
kielisuudelmista, kasvat sinä minun lävitseni
kuin minä sinuun sinä minä

nukun rakastuen uneksien toisen vartalosta

***

huoneet ovat itsestään, valo ovet
ilman seiiniä sinä, niiden välissä liikkuva
pakeneva ilma, pöly ne kasat sinun
siitä, jyrsimällä hangattu sinusta, harha ei ole
peräisin siitä

***

vilinä; kultainen okra, ilmassa
maitomainen viisto valo, sivelee nuo joukot
automaattien ja pumppujen ympärillä,
seiniin sidotut, joiden puhe ja huuto
kohooa taivaalle, ne sivellään loistamaan
kuten kukin ja jokainen saa sen toiselta

Bruno K. Öijer Giljotiini

III

rakkaus,

te ette tiedä mitä
rakkaus on

toistan

te ette tiedä mitä
rakkaus on

XII

sinä nukut
kengät tyhjät
vapaat kulkemaan

XXXIV

sinun äänesi
on niin kuuluisa
kun
katsot alas
näet vuoret

Bruno K. Öijer

Muistan kiertäneeni 70-luvun lopulla Tukholman Söderin ja Gamla Stanin kirjadivareita etsien Gunnar Ekelöfiä ja Percivalia. Näillä loputtomilla ja yksinäisillä vaellusretkilläni törmäsin ensimmäisen kerran Ruotsin runon undergroundiin ja **Bruno K. Öijeriin**, jonka teoksen Fotografier av undergångens leende (1974) varastin siltä seisomalta. Muistan suomentaneeni pitkän nimirunon seuraavana yönä.

*shiva! me olemme nälkäisiä, tanssi shiva tanssi
meidän edessämme tule lähemmäksi, lähemmäksi
kunnes kaikki palaa lentokentät, niili ja suljetut
kukkakaupat palavat suola, hurmio, talot ja
kuolemattomat laulut palavat*

Bruno oli jo tuolloin saavuttanut sisäpiireissä kulttimaineen nihilistisellä kirjallaan Sång För Anarkismen. Hän oli se vuokrakasarmien, erotiikan ja kuoleman trubaduuri, jota oli Ruotsissa Bellmanin päivistä karsastettu ja jollaisia tuotettiin naapurimaasta sirkuksen ja performanssitaiteen nimissä. Bruno K. oli Ruotsin kirjallisuuden kauhukakara, räjäjäisin ja pahantapaisin ilmestys, joka systemaattisesti kieltäytyi ruokkimasta kansankoti-idylliä, ja heitti kirjallisuuspalkintorahansa juhlayleisön silmille.

XXIV

1500-luku
seeprat sateessa

LXVI

ei se sulle kuulu, Andromeda
mutta ne pelaa väärin
ja niille taputetaan
kun ne sanoo meidän elämää bluffiksi

LXXXVI

tuuli saapui
arkuissa,
Attikaan

C

heroini
hurjastelee suonissani
näet
katujen käynnistävän
ja ajavan ulos maasta

CV

savuissa kellarihuoneessa, jossa
espanjalaisamerikkalainen ennustajatar
luki kättäni ja sanoi:

on niin monta viluista, jännitys
menee hukkaan

CI

puhelinluettelossa
ristiinnaulitut
aakkosjärjestyksessä

Valokuva: Carl-Michael von Hausswolff

*Kaikki Tanssivat Kiilloitetulla Lasipöydällä
Ja Kaikki Vihaavat Minua
Koska En Pysty Maksamaan
Heidän Hautakiviään*

(½ Maya-Elle)

Bruno Koon rytmi on hakkaavaa, toistavaa, kryptokatatonista, siinä on amerikkalaisen baarin sinertävä hehku, tunkkaisimman bluesin särö, ja umpikujien väistämätön loppuhuipennus: päällekkäisyys, pimeys, ovi joka johtaa kumiseviin portaisiin. Hänen yöllisin kokoelmansa oli c/o Night (1976), asunto jossa "SISKO NEGATIIVI / Seiso Pimiössä / Hän / Hän Koulutti Minun Auringonlaskuni / Ja Te Hukuitte / Kilometreihin Minun Huulillani".

Seuraavaksi ilmestyi matkaromaani Chivas Regal (1978), jota voisi hyvinkin verrata aikalaisen Martin Enckellin matkaromaaniin Pravda Love. Molemmille tuntui matkustaminen olevan lähes ainoa keino eloonjäää ja jatkaa hengitysharjoituksia.

*Elämä Ei Kuulu Teille
Elämä Kuuluu Sille
Joka Elää Lain Ulkopuolella
Joten Pidä Hänestä Kiinni
Pidä Hänestä Kiinni Ja Hellästi*

Runokokoelma Spelarens Sten (1979) oli hyvin amerikkalainen kokoelma, kirjoitettu pääosin New Yorkissa. **Giljotin** (1981) puolestaan oli seesteisempi, pelkistyneempi kokoelma, jossa sanat itämaisen säästeliäästi hidastelivat, nojailivat edelliseen tai seuraavaan tyhjiyteen, parkitsivat pimeyttä. Suomentaessani aikoinani Giljotiinia Karlstadin pikkukaupungissa ruotsalaisten jahdatessa kolmannen maan sukellusveneitä kaupungin edustalla tuli minulle väistämättä, jopa suonenvedonomaisesti, mieleen kysymys: Mitä tästä eteenpäin? Kun kirja päättyy Kahuun ("Terror"), onko se todellista kauhua vai brunollista kauhua?

Giljotiinia seurasikin lähes kymmenen vuoden hiljaisuus, jona aikana Bruno K. matkusteli ja "eli vetäytyneenä elämää". Vuosikymmenen lopulla hän teki muutaman kiertueen barokkiokeia soittavan Fläskkvartetin (Flesh Quartet) kanssa suurella menestyksellä. Viimein, vuonna 1990, ilmestyi **Medan Giftet Verkar**, josta tuli myynti- ja arvostelumenestys. Kriitikot jotka olivat panneet halvalla Bruno Koota runsaat kymmenen vuotta aikaisemmin kävivät nyt yhteisenä rintamana häntä ylistämään, vaikka uusi teos ei ollut yhtään sen joviaalimpi tai kaunokirjallisempi kuin edelliseltään. Bruno K. Öijerin koko tuotantoa on mahdollista arvioida kuin yhtä lausetta, niin tunnistettavan brunomaista on hänen kielioppinsa. Hänen seuraavat kokoelmansa **Det Förlorade Ordet** (Paennut sana, 1995) ja **Dimman av Alt** (Kaiken sumu, 2001) vahvistivat vaikutelmaa siitä, että hän oli painava, tinkimätön runoilija, jolle mikään ei riitä.

Bruno K. Öijer on vastaansanomattomasti eräs viime vuosisadan suurista ruotsalaisista runoilijoista, vaikka hän epäakateemisuuksessaan ja rimbautumaisuudessaan matkustaakin kuolevaisten vaunuosastossa, jossa lemmiskellään, juopotellaan ja roikutaan ikkunoista painovoiman ja junavirkailijan lakeja uhmaten. Irrallisuudessaan ja yksinäisyydessään Bruno K. matkustaa junan alla, epämukavasti mutta salatulun raiteilla pysytellen.

Hahmotelma kuoleman luvuksi

Bruno K. Öjjer

minulle ennustettiin, ennustettiin
että ennustetaan, ennustettiin että teen
tien täältä pois, minun ennustettiin
puuhailevan sellaista, ennustettiin upottavan
morfiinikynnet
maapallon lihaan, ennustettiin
näkevän maanpiirin
kouristuksissaan, näkevän jättiläismäisten
ruumiinsolujen uupuvan pois, kaadettavan
kumoon ja suihkutettavan
navalta navalle pingotettujen
lakanoiden välkkeeseen, ennustettiin
että ennustetaan, ennustettiin salamoivan
pallomaisessa kallossa jossa mailinmittaiset
äänihuulet kutsuivat minua
erilaisilla nimillä:
minusta tuli paremman
elämän muisto, pelikorttien
kahahtelu aina vuodesta
1421, minusta tuli
yksityisetsivän ajojahti
oman hämäränsä perässä, raskas vesi
joka on sidottu kalan selkään, sivukuja
jossa väki istui kiveyksillä
kuin miinusasteet auringonpaisteessa,
minusta tuli tulevaisuuden lasten
sormeilema satukirja, krapinunainen
ja valkoinen leninki, koululaukku
jonka olkahihna on kyynelistä, minä olin
höyrykoneen kadonnut höyry, luusyöpä
lain kourissa ja mies jonka aivan liian moni
on rakastanut puhki, minä olin
almanakasta puuttuva päivämäärä, maahankaivettu
kaukoputki täynnään multaa, runolliset
kuvat joita kukaan ei käsittänyt, jääkylmät
promillet krapulaisen maksassa, minä olin
nyrkki joka ei päässyt perille, teurastaja
joka lyhensi elämänsä
jokaisella iskulla, minä olin kuu, sinistä kultaa
ja kaadettu tammenlatva jonne kaarnaveneet
ovat hinanneet tuulenvireen, minä olin
ensiapu
viimeiselle ihmiselle ja ennustettiin
että teen tien täältä pois, ennustettiin
että ennustetaan, ennustettiin puuhailevan
sellaista kuin navalta navalle kiedotun
valkoisen lakanan välke,

minä olin bensiini
pimeyden moottorissa, taksimittari
sinun kylkiluidesi välissä, kieltävä vastaus
miljonääriin kysymykseen, rakkauden
ja seksin umpikuja, kauhuinen
kaninsilmä taikurin hatussa, minusta
tuli virta jonka poltit taaksesi
aarrekartta joka pyyhki pois
aarten paikan, liekki
joka ei houkuttele hyönteisiä, kuuraton
linnansalin poikki heitetty irtirevitty
polvi, minä olin ruohon atomi sadon kato
jätettynä rauhaan, tulitikkuaski
pimeää pelkäävän lapsen taskussa, mallinukke
joka harppasi panssarilasin läpi ja seurasi
sinua kotiin, minä olin ne kuumat vuodet
jotka tumpattiin tuhkakuppiimme, tatuoitu
mustelma diktaattorin poskessa, raidalliset
imupillit ilmastoidussa kahvilassa, minä olin
sydän ja nuoli ja hävinneen graffiti, olin
kiskot jotka seurasivat junaa kuin vanha
uskollinen ystävä, olin se sateenmaustama suupala
jonka haukkasit itsestäsi, minä olin kuoleman
korvakuulokkeet joissa elämä pauhasi
yksitoikkoisena väärenöksenä, minä olin
partakoneenterähdäs jonka seinät
ovat ihoa ja ennustettiin että teen tien
täältä pois, ennustettiin
puuhailevan sellaista kuin navalta navalle
pingotettujen valkoisten lakanoiden välke

minä oli nopan
mustat pisteet, sairaus
lääkärin kallossa, katto joka lepäsi
sinun lattiallasi, palava
tukki joka lämmitti sisävesistön, minä olin
kauhun graniittiin poratut naurukuopat,
keinuhevosen preeria, okkulttinen
lumihietale metsän harteilla, minä olin
luodinreiät valtiomiesten
limousineissa, mansikanmaku joka irtosi
poinijattaren kädestä, mies joka iski naisia
paremman puutteessa, minusta tuli k
niin kuin kaipuussa, makaava
kahdeksikko ja liinavaatevaraston
hoitaja, minusta tuli naamio
pilvenpiirtäjien varjossa, näkymätön pallo
jonka jonglööri hukkasi ja aaveen untuva
sylivauvan tyynnyssä, minä olin elämänjuopumuksen
taksijono vailla ajoja, läpimärkä
talo joka koputti ja astui sisään, nainen
jota rassasivat sunnuntait ja
avaruusjäte, minä olin antiikin maailma
posliinisavukkeineen, yhdistelmä
toiselle puolen
kassakaappimiehen katseessa, minä olin
pitkäpiimäisen elokuvan loppu, maisemamaalauksen
kuivunut ja rapistunut valo, minä olin
ihminen jonka etu- ja sukunimi
oli yksinäisyys ja jonka ennustettiin tekevän tien
täältä pois, ennustettiin
että ennustetaan, ennustettiin puuhailevan
sellaista kuin navalta navalle kiedotun
valkoisen lakanan välke

minä oli Pahan Silmästä
nostettu seerumi, päärynälohkot
ja poltettu bakeliitti äidin
sylissä, minä olin vihreätä
sinun hiusharjassasi, kesäpäivänseisaus
bunkkerissasi, psykopaatin taskulamppu
sokaisemassa Tyhjyyden suihkuhävittäjää, minusta tuli
osakkeet surun osakeyhtiössä, enkelin tarjoilija,
hiekkalaatikon ämpäri
ja lapio, ompeluneulat läpi rikkinäisen
unen, minusta tuli suolankide valtamerihöyryyn
reelingillä, kellarin pimeys
vanhan hillon ympärillä, halkeamat
vallan mahongissa, minä olin korkojen
kolke jossa jokainen ilmiö
kulki paljasjaloin, minä olin
murhaajan ihovoide, isku
vapahtajan vyön alle, häpäisty pilvi
turistin valokuvassa, minä olin
elämä joka pillastui ravurin
reisien välissä, kellotaulun liisteri
johon aika oli juuttunut, minä olin lasin jäljet
simputetun suussa, rintaneulaksi rintaasi
valettu lintujen valtakunta, minä olin kauneuden
kiloaaka ja rauha siirtyi
näköpiiriin, noenmusta eläin
jonka läpeensä valkea valamiehistö tuomitsi
ja jota te tuijotitte kaikissa busseissa
ja työpaikoilla, minä olin etäinen
sukulainen poissaolevalle
tunteelle, puutunut kielenkärki lasin
kylmässä varjossa, minä olin se
joka astuu voimaan, minä olin kompassi
vainajien ranteissa ja ennustettiin tekevän
tien täältä pois, ennustettiin
että ennustetaan, ennustettiin
puuhailevan sellaista kuin navalta navalle
pingotettujen valkoisten lakanoiden välke

1990

Eric Fylkeson

Koneet kuolkoot

minun on täytynyt nukahtaa
herään siihen että sade kastelee kasvoni
minä makaan kujalla
porukka laahustaa kotiin
lahkeensa ja selkensä
märät ja ryppyiset

selkäni takana
on ovi näyttämölle
auki

menen sisään
rakastavien ja syksyn kieppuvien lehtien keskelle
haavoittuneiden sotilaiden ja leveälieristen hattujen keskelle
salaisista tanssipaikoista raikaavan laulun ja musiikin keskelle

se tapahtuu ennen
MUOVIKAUTTA
rappion painajaismaista ylivarustelua

minä vihaan
mutta en ymmärrä
miksi silmät valuvat

klovnit ryhtyvät toimimaan
repivät vaalimainokset alas

sadat naiset laulavat
kaikki rakkaus vintiöille ja pienimmille

tyttö astuu esiin ja sanoo
kone on ihmisen peili

ja lisää siihen:
osaatko sanoa sen englanniksi?

minä ajattelen äidin lapsuutta

PASKA SEKOPÄÄRUNOUS!
huutaa esimies ja raahataan pois

on läksiäisjuhlat
länsimaiden tanssipiljongissa
minut heitetään ulos
ennen viimeistä puolustuspuhetta
nukahdan katuojaan
muistan vain miten puhelin soi

sitten alkaa näytelmä ja
sotilaat suosionsoittavat

rakkaani ei halua nähdä sitä
on hyvät todistukset hyvinpalkattu puoliso
ja tytär lukiossa

kulkee ohi koiran kanssa

***

sitten soi puhelin
tai ovikello
kuulostaa koulun kellolta
ambulanssin sireeniltä
sammun
kasvot räjähtävät
kuin sireenit

ambulanssimies
kiskoo minut katuojasta

kysyy nimeäni

kallossani raksuttaa:
milloin jätin katuojan?
milloin jätin moottoritien?

minä sanon: minä vain uneksin
hän sanoo: sinä kuolet pian

minä yritän etsiä eläviä sanoja
mutta mieli on kuin kääpiöllä

minä sanon: minun nimeni on Ray Bradbury

hän kääntyy ympäri ja sanoo vahdille:
katso näkykö samanlaisia

minä sanon: minun nimeni on Ronald Laing

hän kupertaa kätensä ja sytyttää tupakan

minä sanon: minun nimeni on Jumala

hän sanoo: ei ole terveellistä vaihtaa nimeä
liian usein

ja potkaisee minut autoon
nainen ilmestyy päähäni
kuin puhekupla:

ajattele lastamme

Stig Larsson

Kuume

Ei ole sanaa
Ketään ei kuulu, plataanit odottavat
eivät anna koskaan anteeksi
sataa, näyttää vain siltä
sokeainkoulun oppilaat
kulkevat harmaissa ympäriinsä heikossa sarastuksessa
heinäkuun yössä
on sytytetty valot neljään ikkunaan
niin monta tuntia
kuume, vihreät vokaalit

On aina vaikeaa yrittää laulaa kesken painajaisen
suu aukeaa kuin krampissa

Ennustaja

Sanat eivät enää tarkoita sitä mitä sanovat
On kaksoismielipiteiden aika
Väsytys enteilee muistia
Rakastaminen on oman lihan syömistä imupillillä

Ihmisruumiit ovat vain jättiläisten leikkukaluja
On aika kun lasi pystytään muuttamaan vedeksi
ja me saamme sateesta viiltohaavoja
Kaikki on tehty tuhottavaksi
Dialektiikan tilassa lakkaavat öiset heikot askeleet

Tuutulaulut puuduttavat lasten kuulon
On puheen kasvamisen aika
Tulkinta lakkaa sanassa, kääntyy ympäri
Ja hiljaisimmassa korvassa ryhdymme puhumaan.

Mikael Niemi

Ensi vuonna, tismalleen keskikesällä
ohittaa planeettamme ns. hypertulvivan vyöhykkeen
Mikali teorialat täsmäävät niin silloin itse aika
on hyppäävä kaksitoista vuotta eteenpäin
koko meidän maailmamme siirtyy kuin aikakoneessa
tuntemattomaan, ehkä vaaralliseen tulevaisuuteen
kaikista ihmisistä tulee äkkiä kaksitoista vuotta vanhempia
me olemme siellä, vain ennenäkemättömän muutoksen
jäljet ympärillämme, häpeissämme
ja hämmentyneinä katselemme ympärillemme
Joku löytää itsensä äkkiä vankilasta
tuomittuna rikoksesta jota hän ei muista tehneensä
joku on äkkiä rikas
joku herää kalu vieraassa naisessa
monet ovat jo edesmenneet, haudatut
joku löytää itsensä raajarikkoisena
valmiiksi paikattuna ja proteesi paikallaan
joku taas laskeutuvan lentokoneen sarvista
muistamatta ainoatakaan lentotuntia
jotkut istuvat samassa koneessa, pian kuolleina
monet ovat yhtäkkiä aseissa
lähetettyinä sotaan jota eivät muista aloittaneensa
vastassaan aivan yhtä hämillinen vihollinen
joku herää suurvallan presidenttinä
monet ovat äkisti aikuisia
muistamatta mitään murrosiästään
Kaksitoista vuotta leikattu pois kuin kasetin nauha
ja silti läsnä - näkymättöminä, käsittämättöminä
ainoat jotka muistavat ovat lapset
ne jotka syntyivät noiden kahdentoista vuoden aikana
jotka ovat sovittaneet elämänrytminsä siihen aikaan
he saavat kertoa meille mitä on tapahtunut
istua siinä, keskellämme
he saavat täyttää tämän kuilun
me saamme muistomme
lapsilta joita emme edes muista synnyttäneemme
maailmanhistorian, politiikan, omat onnettomuutemme
kaikki lasten tulkitsemina
miljoonat lapset hauraine äänineen
ja tällä tavoin
koittaa meille uusi aika

Kun Kuolema tulee ja soittaa kelloa en aio avata
minä yksinkertaisesti kieltäydyn
kyseenalaistan hänen oikeutensa
kysyä henkilöllisyyttäni ja lupaa
kahlita minua elementteihin, paiskoa seiniin
kunnes hän on hämmennyneiden todistajien ympäröimä
teen valituksen kaikkiin oikeusasteisiin
toimitan valokuvat Expresseniin
panen Jan Guilloun painostamaan sitä pirua televisiossa
saan kirjeitä ja patalappuja vierailta ihmisiltä
kansa pysäyttää minut kaupungilla
yhä useampi seuraa esimerkkiäni
pidämme kieltäydy kuolemasta-seminaareja
syntyy kansanliike
minusta tulee historiallinen
tutkijat puhuvat Niemi-syndroomasta
kunnes eräänä aamuna
tulen salakavalasti
fanaattisen, loma-autetun haudankaivajan
ampumaksi

Jumala ottaa virkavapaata
opettajat laiskottelevat
äidit vaihtavat lapsia keskenään
ja toivovat nettoavansa siinä
ydinteknikot järjestävät matkoja reumaatikoille
lauhdutusvesialtaissaan
kotirouva ampuu kahdeksan luotia
juoppoon ukkoonsa
veistonopettaja sidotaan höyläpenkkiin
ja koulun tytöt hinkkaavat hänet hiekkapaperilla
lähiohittajat heittävät nuuskat kattoon
sairaanhoitajattaret järjestävät ihania kidutussessioita
pitkäaikaishoidokeilleen
tädit kokoavat jengejä jotka puukottavat skinhedejä
myyvät lihat Luther-avun hyväksi

Minä olen pelätty ylipappi
minä ratsastan mustalla hiihlangolla
savun ja kuoleman mantteliin verhoittuna
minun silmäni kipunoivat pimeydessä
kuin palavaan bensiiniin kastetut tikarit
vyölläni kannan notkeaa piiskaa
ja sarvea täynnään raastavaa myrkyä
taidan tuhannen voimallista kirousta
pystyn tappamaan viholliseni nopeasti tai hitaasti
tai muuttamaan heidät idiooteiksi
tai panemaan rotat synnyttämään heidän vatsaansa
tai pienentää heidät lapsiksi
jotka valan betoniin niin etteivät he kasva
kunnes räjähtävät valtavasta sisäisestä paineesta
Kaikkiällä minä tapaan naisia
vedän heitä puoleeni, en tiedä miksi
ehkä he nauttivat pahuudestani
he höyryävät kuin tuoret valkeat leivät allani
kuin lämpimät limput, sisältään kosteat
usein he kirkuvat vaistotessaan pimeyteni
huimaus panee heidän päänsä jyrkäteellä pyörälle
rotko jonne he syöksyvät, himonsa puuduttamina
kenties he ovat kaivanneet tällaista kutkuttavaa kuolemaa
uutterien miestensä sylissä
mutta löytäneet vain pientä harmitonta hulluttelua
alati toistettuna, vailla särmää
minä kun taas olen aina vaarallinen
he eivät koskaan tiedä aionko rakastaa
vai tappa heidät
Miehet sitä vastoin vihaavat minua
perjantaisin he kokoontuvat kylän kärjäkiville
mukanaan puolen päivän palkka
rahat kerätään valtavaan arkkuun
joka on valmiiksi puolillaan
ja se joka tuo irtileikatun pääni
saa kaikki rahat
joskus he järjestävät viljeleä ajohteja
ulvovine koirineen, karttuineen, kivääreineen
hikiset miehet raskaine reppuineen
meluavana laumana he etenevät metsissä
pitkin villien vuorten rinteitä
näen heidän tulevan, noiden aseistettujen pelastajien
hitaasti mutisen parhaan loitsuni
ja heti kaikilla heillä on minun ruumiini ja kasvoni
kaikista tulee minun täydellisiä kaksoisolentojani
kauhistuneina he tuijottavat toisiaan
vihollisten ympäröiminä, vihollisiksi muuttuneina
kauhistuttava karjunta raikaa kallioilta
sitten he nostavat aseensa ja tappavat toisensa
iskevät, nuijivat ja ampuvat
kunnes jäljellä ovat enää
vinkuvat, hylätyt koirat
Itse ratsastan pois, äkillisessä myrskyssä
katoan raekuuroon noenmustalla hiihlangollani
sen jälkeen yö hellittää otteensa
ukkonen raivoaa salamaniskujen
kuin murhaaja vankilamuurin läpi

Katarina Frostenson

Ääni

Hirviö, kääriydy makuulle ympärilleni, mitä minä tulen tuntemaan Suurta ja epäselvästi mykkää, hevosen loimi Silmä, nenä, otsalohko, poski peitetään minun suuni miksi sinut on hyljätty Ruohonkorsi pistää sisään, mineraalien, suolan maku Jalka vaeltaa kapeata polkua, valkoista ja tuntematonta minussa, tulee ilmavirta Ja ilma on voimakas, ja kylmä, ja pimeä ja korkea Nyt minä laidunnan maailmanruoholla

Margareta Renberg:
Naiset pronssissa 1998-99

Tuntematon ilma, erotusmies
kaikki nimet joita keräämme
nimet jotka muuttuvat
nimet kuin kasvusto
jolle nälkä antaa nimen -
sokaistakseen
nimen verhotakseen huoneen jossa
etäisyys haukottelee ja iskee
minä katson sinua
silloin sinä katoat

Margareta Renberg

Kävelyllä syysateessa

Sinä iltana kun sanoit
etten minä usko
rakkauteen
huusi talo:
"Suutele palomuuria!"
ja roskatynnyri:
"Suutele pohjaani!"
ja katulyhdyt keinuivat:
"Suutele valoa!"
"Suutele pimeyttä
välillämme!"

Me emme puhuneet sen enempää.
Mutta kuljimme kaupungin läpi
ja vuoronperään astuimme
kaikilla niillä jaloilla jotka olivat kulkeneet
kaupungin läpi sinä iltana

Margareta Renberg: Kiirehtii ohi, 1998-99

Vihkiminen

Me juhlimme häitä.
Morsiamella ei ole käsiä eikä jalkoja
mutta siitä huolimatta
mikä nainen!

Me valmistamme sulhasen
valaisemalla häntä suoraan silmiin
kirkailla lampuilla.
Punaisen syttyessä
valuu iho hänen käsistään lattialle
kuin liian suuret käsinet.
Keltaisen syttyessä
on hänellä piikikäs kaulapanta.
Sinisen syttyessä
muuttuu hänen selkäranksa
messinkiseksi lampunjalaksi.
Valkoisen syttyessä
tulee hänestä lopullisesti sokea.

Sitten me saatamme heidät yhteen.

Ulf Lundell

Nuo murhaajat

Nuo murhaajat kulkevat täällä
mustissaan
kalpeine kasvoineen
käsi kädessä
Murhaajia
syntymästään
ja kuin peilejä he ovat
tiedonantoja
tästä ajasta
nuo nuoret olennot
nuo murhaajat
kääntäneet selkensä
tälle elämälle
kuten meidänkin
jotka olemme olleet mukana
luomassa tätä elämää
tulisi olla tietoisia
mitä olemme luoneet
virheillämme
ja ahneudellamme
Noilla murhaajilla
on oma identiteettinsä
omat ravintolansa
oma kielensä
ja me muut
olemme niitä
jotka murhasivat heidät

Ulf Lundell

Kiima

Tiettyinä päivinä
kiimaisempi
kuin toisina
Tiettyinä päivinä osaan
nauraa sille
ja kaikelle tälle ihmisen himolle
ja kaikelle tulelle
haarojen välissä
niin totisen läpinäkyvän
naurettavaa
mutta
tiettyinä päivinä
ei tunne mitään muuta
kuin kiimaa
eikä ole helppoa
saada osakseen sitä ymmärrystä
mitä kaipaa
mutta tiettyinä päivinä
kuun ollessa asemissaan
tapaa jonkun joka juuri
sinä päivänä
on kiimainen
emmekö me olekin
me ihmiset
juuri sellaisina päivinä
kaksi harvinaisen kaunista eläintä?

Normaalialia elämää

Jopa komeetallakin
matkallaan avaruudessa
ulvovan tulipalon lailla
sankariviittä hulmuten kuin pilvi
silmät säpissä pyhästä kiihkosta
saattaa tulla tarve nauttia
hernekeittonsa torstaisin
uupunut vartti katugrillissä
ja puolimaaten television edessä
lauantain iltapäivällä
ja hilpeä harhailu jälkiruokajuustojen
keskellä Konsumissa ja meditatiivinen autopesu
ravit Tottbackenissa
hyvä kirja
ja sauna ja suudelma
ennen kuin jälleen karkaa kotoaan
karjuen matkaan
kohtaamaan jumalallisen valon
Nuo muut jäävät elämään
normaaliin elämäänsä
eivät juuri kanna kaunaa
sen takia
ja lihapullat paistuvat
kullanruskeiksi paistinpannalla

Inspiraattorit: muun muassa:

Ernst Rolf, Karl-Gerhard, Ulla Billqvist, Sikkan Karlsson, Jules Sylvain, radio 50- 60- ja jossain määrin 70-luvulla, Paul Anka, Elvis Presley, Little Richard, Jerry Lee Lewis, Walt Disney, Mark Twain, Fabian, Bill Haley, Sixten Jernberg, Ingemar Johansson, Frankie Avalon, Bobby Rydell, Clif Richard, The Shadows, Connie Francis, Charles Chaplin, Stan Laurel, Oliver Hardy, Buster Keaton, Ricky Nelson, Del Shannon, The Beatles, Gerry and The Pacemakers, Kinks, Pretty Things, The Who, Rolling Stones, John Steinbeck, Gustaf Fröding, Bob Dylan, Donovan, Kari Bartnes, Gerhard Lundell, Ingrid Lundell, Rolf Blomberg, Sten Bergman, Chuck Berry, Howlin´ Wolf, John Lee Hooker, Judy Collins, Pete Seeger, Arlo Guthrie, Eric Clapton, Pugh Rogefeldt, Christer Strömholm, Joakim Strömholm, Steeleye Span, Van Morrison, Jeff Beck, Boris Vian, Astrid Lindgren, Hans Alfredsson, Tage Danielsson, Lasse O´Månsson, The Animals, Spencer Davies Group, Beach Boys, Frank Zappa, Grace Slick, Jack Kerouac, Allen Ginsberg, Anders Petersen, Captain Beefheart, Martin Luther King, Velvet Underground, Gandhi, Neil Young, The Band, Joe Cocker, Randy Newman, Lenny Bruce, Jackson Browne, Maud Lijeros, Mona Olsson, Jan-Olof Wildén, Stig Högberg, Stig Claesson, Erland Cullberg, Ian Hunter, Dylan Thomas, Samuel Beckett, August Strindberg, Edvard Munch, Jackson Pollock, Andy Warhol, Gary Snyder, Arthur Rimbaud, Leonard Cohen, Red Cloud, Walt Whitman, Percy Bysshe Shelley, Patti Smith, Melanie, Colin Wilson, U2, Sex Pistols, Robert Johnson, Bruce Springsteen, Anton Corbijn, Graham Greene, Barbro Zackrisson, Crazy Horse, Ernest Hemingway, Johann Wolfgang Goethe, Ludwig Wittgenstein, F. Scott Fitzgerald, Gunnar Ekelöf, Jan Bark, Lars Lindbom, Olof Lagercrantz, John Huston, Roy Andersson, Robert Bly, Adonis, Ingmar Bergman, Bo Widerberg, Carl Michael Bellman, Jesus, Cornelis Vreeswijk, Buddha, Tommy Bergren, Fredrika Stjärne, Henry Miller, John Cowper Powys, Friedrich Nietzsche, Lars Norén, Lasse Björn, Roland Stoltz, Björn Borg, Dorothy Parker, Kjell Andersson, Ulrika Kjällander, Olof Palme, Gall, Ing-Marie Lamy, Nelson Mandela, Jerry Rubin, Marlon Brando, Dirk Bogarde, Bruce Chatwin, Evert taube, Neal Cassady, Mickey Rourke, Elvis Costello, Winston Churchill, Hans Palmstierna, Sandra Majani, Zdenka Micka, Basho, Yoka Daishi, Robin Hood, Stefan Jarl.

Lähde:

Tid För Kärlek, Wahlström & Widstrand, Sthlm 1984
Fruset Guld, Wahlström & Widstrand, Sthlm 1979

Håkan Sandell

Kaksi viikkoa yliaikaiselle lapselle

Anna anteeksi että minä, vieras, häiritsen
mutta jos kauneus, rakkaus ja hyvä tahto
saivat kasvot niin sinun äitisi sitten.
Niin houkuttelevalta hän näyttää että taidat
liian epäilevä olla kun vielä odotat.
Olethan kaivattu, pitäisihän valkoisen
puseron jonka sisällä liivit yrittävät
pidätellä paisuvaa ettei se vallan hukuttaisi
sulaa anteliaisuuttaan toki riittää.
Vaan kantaakohan hän sisällään laiskuria
joka mieluummin muhii kaikessa rauhassa
ihanassa hunajaisessa keitoksessaan
ja taikaliemen pyöristetyssä upokkaassa
kuin tulee yhteiskuntaan palelemaan?
Pehmeä kapseli, taipuisa kuin purje,
hiirenpesänäkin koko maailman laajuinen.
Seisothan pystyssä - simpukankuorensileitä
tuntuvat sivut ja jos haluat makuulle
niin kuin joutsenenmunassa sinua pidellään.
Olet itse oma valosi missä yöt sinut petaavat;
tähti valkohiipiäinen - kymmenellä säteilevällä
sormella tuikit, pyörit pää alas päin.
Tunnetko salaisuuden sen rakosen äärellä
joka sulkee aukeavan maailman, näetkö
sisimmässäsi missä punahuulet vaikenevat
miten silkkahahtuviesi saavuttaessa
hänen karheat kultaharjaksensa seisovat
niin kuu kuin aurinkokin sinua odottamassa!
Kun kyllästyit säiliösi merelliseen
elämään ja maininkien huolettomaan lepoon
tässä naisellisimmassa tilassa ja viimein
päättät ilmaantua näkyviin, uskon että
tulet olemaan ylpeä tästä uudesta
olennosta joka sinua pitelee. Ja se
että sittenkin olet päässyt yön otteesta
laajempiin näköpiireihin tulee käymään
ilmi, ja kun toistaiseksi sätkyttelet
äitisi vierellä pelkkänä pisarana
hänen kätensä tai jalkansa alastomuudesta,
tiedä että taaskin vaihtelevaisesti vielä
löydät itsesi tottumattomasta kehosta.
Ruskeasilmäinen kuin kastanjan kuoresta
tai sinisilmäinen kuin purosta juossut
olet maidontuoksuisen luomakunnan keskus:
täydellinen, alaston, vastakuoriutunut.
Kun olet suoristautunut sydämen alaiselta
kaarelta koko pituutesi sametin poimuista
sinua odottaa harras ihailu.
Pyöristetty vatsa ja pikku takapuoli
juuri ruusulehdosta puhjenneet, untuvaiset
kuin pilvet, vaan maallisen läheiset.
Tervetuloa, pikku yövieras, silmät vielä
kiinni, yötaivaalta irronnut ruusuinen tähti;
Jeesuksen seimen veroinen, hohtava, täydellinen
kaksikymmensakarainen pikku ihminen, uniin
vaipunut, ihanin, pellavanpehmyt, valon
kantama, aallonviivainen, kukanihoinen.
Tulehan nyt, tule ulos kuputalostasi,
älä enää nyhjäytä varjoisissa nurkissasi,
yksinäisyydessäsi suurena - yksin kulhossasi,
matelehan loppuun eletystä maailmasta pois!
Ei siihen onkaloon enää mahdu matkasi
kohti heräämistä ja vähittäistä täyttymystä.
Mutta niin kauan kun jo olet odottanut
kapuat kai - arvatenkin - suoraan
jaloillesi ja istuudut syliin, ja osaat
toki laskeakin ja kammata tukkasi!
Äitisi tekee kaikkensa sinun hyväksesi,
hän jo hengittää sinun henkesi, ja imetys?
Rungollaan lepattavat kätöstesä lehdet
takuulla, kun suusi osuu kohdalleen
vadelmansuloiseen autuuttavaan yhteyteen!
Vaaleat käsivartesi ovat kuin joutsenkaulat
kietoutuessaan hentoina äitisi ympärille:
molemminpuolinen lempeä viettely.
Tule hetkeksi ulos, - voitahan aina palata
takaisin, lupaan sen Aladdinin tavoin,
jos et viihdy lämpimässä sylissä!
Tule ulos, - tule joka tapauksessa ulos! -
näinä vuosina kun äitisi vielä on nuori
ja niin toiveikkaana uskoo elämän ihmeeseen
ja siihen että se vielä voi muuttaa kaiken.

Gunnar Harding

Kultainen kypärä I

Tottakai me muistamme yhä, ainakin muutamat meistä, kun meitä pyydyttiin antamaan äänemme joko mielikuvitukselle, tai todellisuudelle. Oli siellä joku, olinkohan se minä, joka yritti läpi ravintolan sankan savun hahmottaa selkeyttä joka ei sulkisi mielikuvitusta ja mystiikkaa ulkopuolelle? Mutta ei, kahden äänestyslipukkeen käyttäminen oli ehdottomasti kielletty. Naurattajan suu puuttui keskusteluun, luetteli kaikkien asemien nimet Tukholmasta Uppsalaan menen tullen heksametrillä. Syntyi tauko. Niin helposti me hämmennymme merkityksettömistä tiedoista ja kompassineuloista joiden kuului osoittaa kulkusuuntaan mutta osoittivatkin suoraan sisäämme. Ja voin vain muistaa Rosersbergin lyhyen tauon keskellä riviä, kuin se hiljaisuus junan pysähtyessä asemalle ja väen tunkiessa sisään suurine kasseineen jotka estävät muita nousemasta junasta. Näin täyttyy runo vastentahtoisesti odottamattomista vieraista jotka nostavat jalkansa penkille, täyttävät ristikoita ja jauhavat suureen ääneen niitä näitä. Ja silti ovat he kenties veljiämme, kuten mies kultaisessa kypärässä oli "Sogennante Bruder" Rembrandtille. Hänen kasvonsa ovat lähes sammuneet, mutta kullattu kypärä loistaa vuosisatojen takaa. Onhan veli aina veli, vaikka hänet toisinaan istutetaan sivummalle siinä katetussa pöydässä jossa miekat ristitään ja kaikki vannovat juhlallisesti taistelevansa yhdessä aina. Käsittikö joku silloin että ojennettujen miekkojen joukossa oli yksi josta kukaan ei pidellyt kiinni? Se oli se miekka joka oli vapauden. Ainoa jonka takana eivät päättäväiset silmät loistaneet. Kuinka usein onkaan veitsiä ja haarukoita kolisteltu tämän hetken kunniaksi juhlaillallisilla joissa kaikki istuvat liian tiukoissa housuissaan ja jonkun kuullaan äkkiä sanovan: "Kenen vapaus?" Silloin leikkaa miekka jota ei kukaan pitele suoraan läpi keskustelun.

Hän johon salama iski

Tapahtuu hyvin harvoin, mutta tapahtuu että johonkuhun iskee salama ja hän jää henkiin. Lopun ikänsä hän tulee tunnistamaan kohtalotoverinsa, myös silloin kun he istuvat välinpitämättömän oloisina avoimilla kuisteilla ukkospilvien kerääntyessä nurmikenttien ylle. Hän tietää että kaikki muu heidän elämässään on kuorrutusta, puuvillaa laatikossa jossa salama makaa pakattuna, melkein kuin lahja. Ne joihin salama ei ole koskaan porautunut tulevat epäselviksi ikään kuin kuvattuina instamaticilla liian läheltä. Salaman poispyyhkäisemä on ilmaus jota hän etsii. Tietyt kesäillat pitkien lämpöaaltojen jälkeen kun taivas jälleen pimenee ja ravintoloitsijat kantavat pöydät ja tuolit terasseilta sisään menee hän ulos kaduille etsimään muita läpiporattuja. Pian sataa tihuuttaa ja puut kastuvat asfalttia mustemmiksi, mustemmiksi kuin noki joka valuu alas pitkin seinää. Tapahtuu hyvin harvoin, mutta tapahtuu että sellaisina iltoina saattaa nähdä jonkun joka kulkee salaman muistissa.

Kultainen kypärä II

Matkan on kaiken aikaa suuntauduttava niihin paikkoihin joista tiedämme kaikkein vähiten, jonne saavumme väärin pukeutuneina liikumme kömpelösti ja ilmaisemme itsemme hapuilevasti, tietämättä mitä kieltä seudulla puhutaan. Vain siellä me voimme löytää itsemme. Tietty se oli jännittävää vierittää esiin niin tuntemattomia seutuja mutta jonain päivänä sitä kuitenkin seisoo valinnan edessä ja monet jotka eivät koskaan antaneet ääntään todellisuudelle kohtaavat sen silmästä silmään epävarmoina siitä tuleeko se heidän sisästään. Syntyy tauko. Sitten juna nytkähtää jälleen liikkeelle. Ikkunasta me näemme häikäisevän valkean maiseman mutta tunnemme vain talven tuulahduksen kuin ikkunasta vetäisi tupakansavun läpi. Ei edes matkustaminen suo mitään todellista vapauden tunnetta niin kauan kuin juna seuraa rataansa ja me alituisen kohtaamme muita junia matkustajineen joiden kaipaus ajaa heitä sinne mistä me tulemme. Ja maisema pitäytyy raameissaan. Me olimme aikoneet valloittaa vuoren, mutta pilvet synkkenivät ja ilma niin kovin ohutta korkeuksissa. Me kuljimme ympäriinsä, söimme eväitämme moottoritien taukopaikoilla. Jonnekin saapuu aina perille, mutta ei vain päämäärä vaan myös vierailijat näyttävät kerta kerralta puhkipuhutuimmilta, enemmän ja enemmän omilta muistoiltaan. Taskusta löydämme puolikkaan purukumipaketin joltain toiselta vuodelta mutta varsin maukkaan yhä. Me jauhamme sitä kuin jauhausimme itseämme läpi vanhan runomitan joka on alun perin sankaruuksille ja urotöille varattu.

Taide: Öyvind Fahlström 1970, Ruotsi